

ความคาดหวังของพรรคเพื่อไทยต่อการพัฒนากองทัพภายใต้การนำของรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือน

Pheu Thai Party's Expectations for Army Development under the
Leadership of a Civilian Minister of Defense

วชิระ เจียบแหลม¹ วัลลภ ปิริยวธรณะ² ธีรวัฒน์ พุ่มดารา³ และศิริกัญญา ศิริยานันท์⁴

Wachira Chaiblam, Wallop Piriyaawatthana, Teerawat Phumdara and

Sirinya Sirinyanan

Received: February 16, 2024

Revised: May 27, 2024

Accepted: June 04, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของพรรคเพื่อไทยต่อการพัฒนากองทัพภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือน โดยนำหลักการ SWOT มาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวัง พบว่า จุดแข็ง (S) คือนายสุทิน คลังแสง ไม่อยู่ในวัฒนธรรมทหารที่มีรุ่นพี่รุ่นน้องในเชิงระบบอุปถัมภ์ แตกต่างจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในอดีตที่ส่วนใหญ่เคยเป็นทหารมาก่อน ซึ่งนโยบายทั้ง 8 ด้านของนายสุทินฯ ถือว่ามีสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังมีแผนและ/หรือได้ดำเนินการมาก่อนแล้ว จุดอ่อน (W) นายสุทินฯ ไม่เคยเป็นทหารหรือรัฐมนตรีมาก่อนและรู้จักจารีตธรรมเนียมวัฒนธรรมของทหารอย่างไม่ลึกซึ้ง จึงอาศัยบุคคลสำคัญทางการเมืองในคณะรัฐประหารเป็นทีมงาน ด้านโอกาส (O) ถือว่าเป็นเชิงบวกในทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยที่กระชับความสัมพันธ์ในการผลักดันนโยบายบางอย่างที่กองทัพเสนอให้เกิดผลทางปฏิบัติ อุปสรรค (T) ความเปราะบางของเสถียรภาพและประสิทธิของรัฐบาลอันเนื่องจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ถูกสถาปนาขึ้นโดยคณะรัฐประหารซึ่งพยายามรักษาอำนาจอยู่ ส่งผลกระทบ

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author s65563825018@ssru.ac.th, Tel. 092-2489717

ต่อภาพลักษณ์ของพรรคเพื่อไทยที่ถูกมองว่าเป็นพรรคการเมืองแนวนุรักษ์นิยมใหม่เพราะมีคนของคณะรัฐประหารร่วมรัฐบาล ข้อสรุปบทความนี้พบว่าความหวังของพรรคเพื่อไทยต่อการพัฒนากองทัพภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือนแบบประนีประนอมซึ่งเป็นฉากทัศน์ทางการเมืองเพื่อดุลภาพระหว่างรัฐบาลพลเรือนกับกองทัพอันเป็นผลกระทบจากจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ที่คณะรัฐประหารประกอบสร้างขึ้น เพื่อนำไปสู่ความคาดหวังทางการเมืองในอนาคต

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, ยุทธศาสตร์, ดุลภาพ, ฉากทัศน์

Abstract

This academic article aimed to study Pheu Thai Party's expectations of the development of the army under the leadership of a civilian defense minister. The SWOT principle was used to analyze the factors affecting the expectations. The results showed that the strength (S) was that Mr. Sutin Khlangsaeng was not in the military culture with seniors and juniors in the patronage system, which was different from the previous defense ministers who were mostly military personnel. Mr. Sutin's 8 policies were considered to be consistent with the military's plans and/or actions. The weakness (W) was that Mr. Sutin has never been a military officer or minister before and did not know the military's customs and culture very well, so he relied on important political persons in the coup group as his team. The opportunity (O) was considered a positive political aspect of Pheu Thai Party that strengthened the relationship to push some policies proposed by the military to be effective. The obstacle (T) was the fragility of the stability and effectiveness of the government due to the constitution 2017 being established by the coup group that was trying to maintain power. This affected the image of Pheu Thai Party that was seen as a neoconservative party because there were people from the coup group in the government. In conclusion, this article found that the Pheu Thai Party's hope for the development of the army under the leadership of a compromise civilian defense minister that was a political scenario for balancing the civilian government and the

military as a result of the constitution 2017 that the military junta created to lead to future political expectations.

Keywords: Expectation, Strategy, Balance, Scenario

บทนำ

นโยบายของพรรคการเมืองถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนแนวคิด วิสัยทัศน์ในการประกาศเป็นสัญญาประชาคมให้กับประชาชนได้ให้ความสนใจและตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าไปทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนในการผลักดันเพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมืองให้เป็นนโยบายรัฐบาลและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จะเป็นรัฐบาลที่มาจากเจตจำนงของประชาชนเพื่อให้เข้าไปปกครองประเทศ (พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2555; พิมพ์พิมล นามวัฒน์, 2534) พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นองค์กรทางการเมืองที่ถูกจัดตั้งอันเป็นที่รวมของสมาชิกพรรคการเมืองโดยมีค่านิยม อุดมการณ์ และแนวความคิดทิศทางเดียวกันมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมทางการเมืองเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้งจากประชาชนเพื่อไปทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติหรือในฐานะฝ่ายบริหาร เพื่อใช้อำนาจรัฐในการบริหารประเทศหมายถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะ การใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาของชาติ อันจะส่งผลให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามีอำนาจทางการเมืองในเวทีระหว่างประเทศ สามารถดูแลความผาสุกของประชาชน สร้างความยุติธรรม ความเสมอภาค และประกันการใช้สิทธิเสรีภาพในความเป็นพลเมืองในชุมชนนั้น ๆ

หลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 พรรคเพื่อไทยสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ท่ามกลางความผันผวนทางการเมืองที่มีข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 โดยมีพรรคการเมืองและบุคคลที่สนับสนุนรัฐบาลสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหารร่วมเป็นคณะรัฐบาลด้วยจนถูกมองว่าเป็นพรรคอนุรักษใหม่ พรรคเพื่อไทยนั้นมีรากฐานสืบเนื่องจากพรรคไทยรักไทยที่ถูกรัฐประหารในปี 2549 และพรรคเพื่อไทยก็ถูกรัฐประหารปี 2557 ภาพความสัมพันธ์ระหว่างพรรคเพื่อไทยกับกองทัพจึงมีระยะห่างต่อกัน น่าสนใจว่าพรรคเพื่อไทยจะสร้างความสัมพันธ์กับกองทัพ และมีความคาดหวังต่อการพัฒนากองทัพภายใต้รัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือนอย่างไร

แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลพลเรือนกับทหาร

รัฐบาลพลเรือนคือตัวแทนอำนาจของรัฐที่มาจากการเลือกของประชาชนและตัวแทนมาจากสามัญชนคนธรรมดา รูปแบบรัฐบาลพลเรือนที่สร้างขึ้นนี้ไม่มีกลไกการสืบทอดอำนาจผ่านความชอบธรรมทางศาสนาหรือผ่านทางสายตระกูล (ปรกรณ์เกียรติ ดีโรจนวานิช, 2566) เมื่อรัฐชาติมีกองทัพประจำการขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ของความเป็นรัฐชาติ เพราะกองทัพเป็นเครื่องมือให้รัฐผูกขาดความรุนแรงได้เด็ดขาดที่สุด (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2559) Clausewitz อธิบายว่า “คณะรัฐมนตรีที่มีได้เป็นทหาร” หมายถึง ผู้จัดทำนโยบายการสงครามและสันติภาพที่ให้ความสำคัญต่อรัฐบาลพลเรือนและค่านิยมแบบพลเรือน โดยมีจุดมุ่งหมายและตรวจสอบควบคุมทหารและกิจการสงคราม แม้คณะรัฐมนตรีจะประกอบด้วยทหารหรือไม่ก็ตาม (วิลาวัณย์ ยี่ทอง, 2556) การแทรกแซงของทหารทางการเมืองตามแนวคิดของ Amos Perlmutter มี 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) ฐานะผู้ไกลเกลี่ยคือไม่เข้ามาแทรกโดยตรงแต่จะใช้อิทธิพลกดดันให้รัฐบาลพลเรือนออกนโยบายตามที่ต้องการโดยรัฐบาลพลเรือนยังมีลักษณะเป็นผู้ปกครอง 2) ฐานะผู้พิทักษ์คือเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ไกลเกลี่ยมาเป็นผู้พิทักษ์เป็นการใช้อำนาจปกครองโดยตรงส่วนใหญ่จะใช้เวลา 3-4 ปี เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางประการ 3) ในฐานะผู้ปกครองคือเข้าควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรงอย่างเต็มรูปแบบมีกองทัพเป็นฐานอำนาจและจัดตั้งมวลชนสนับสนุนเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์, 2563) ฮันติงตัน (Huntington, S.P., 1957) ชี้ให้เห็นว่าการปล่อยให้ทหารพัฒนาความคิดเป็นวิชาชีพการควบคุมทหารโดยพลเรือนจะเกิดขึ้น เพราะความเป็นทหารอาชีพจะทำให้ทหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความเห็นชอบจากตัวแทนของสังคม ก็คือรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง ต่อมา มอริส จาโนวิต (Jnowitz, M., 1960) ได้เสนอว่าถ้าจะป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกแซงการเมืองได้ ต้องเป็นทหารอาชีพ ทหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนมากขึ้นจึงจะยอมรับในอำนาจสูงสุดของพลเรือน ถ้าปล่อยให้ทหารเพิ่มพูนกำลังพลของตนมากเท่าไรก็เท่ากับยิ่งเสริมให้ทหารฉวยโอกาสเข้าแทรกแซงกิจกรรมของฝ่ายพลเรือนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น วิทยาการสมัยใหม่จะทำให้ทหารเข้ามาใกล้ชิดกับพลเรือนมากขึ้นซึ่งจะมีผลทำให้ทหารมีความเป็นพลเรือนมากยิ่งขึ้น และจะทำให้เกิดการปฏิรูปในองค์กรของทหารเอง โอกาสที่พลเรือนจะยังคงควบคุมทหารก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น สำหรับไฟเนอร์ (Finer, S.E., 2002) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลพลเรือนกับทหารในหนังสือเรื่อง *The Man on Horseback* ชี้ให้เห็นว่าความเป็นทหารอาชีพต่างหากที่เอื้อให้ทหารเข้าแทรกแซงการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา เพราะ

สถาบันทางการเมืองของพลเรือนเพิ่งจะเริ่มก่อร่างสร้างตัว ทหารที่เกิดขึ้นมานานกว่าจึงเป็นสถาบันที่เข้มแข็งกว่าทำให้ทหารมีอำนาจในการเป็นผู้รับใช้รัฐมากกว่าเป็นผู้รับใช้ “รัฐบาล”

ความสัมพันธ์รัฐบาลพลเรือนกับกองทัพของไทย

อิทธิศักดิ์ นาคะวิสุทธิ์ (2551) ชี้ให้เห็นว่าบริบททางการเมืองของไทยทศวรรษหน้า ทหารเองไม่สามารถยืนยันได้ว่าการปฏิวัติรัฐประหารจะไม่เกิดขึ้นอีก หากการเมืองไม่ถึงทางตัน トラบใดที่ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนและทหารดำเนินไปด้วยดี ภาคการเมืองที่มีพลเรือนเป็นผู้นำ ไม่เข้าไปแทรกแซงการบริหารจัดการภายในทหาร รัฐบาลหรือนักการเมืองภาคพลเรือน เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน คือ การสรรหาผู้นำสูงสุดทางทหารที่เก่งดี และมีคุณธรรม มาปกครองทหาร และมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายที่ต้องการเท่านั้น ส่วนวิธีการปฏิบัติเป็นเรื่องของทหารจะไปดำเนินการเอง บริหารจัดการและกำหนดยุทธวิธีเอง

สุรชาติ บำรุงสุข (2561) เสนอว่าสร้างความเป็นทหารอาชีพบนหลักนิยมใหม่ให้ครอบคลุมทั้งในเรื่องของบทบาท ภารกิจ จุดมุ่งหมาย และความรับผิดชอบของกองทัพและในการกำหนดบทบาทและภารกิจจะต้องเน้นถึงการป้องกันประเทศที่กองทัพถูกสร้างให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการรับมือกับการบุกรุกของกองทัพจากภายนอก จำเป็นต้องลดบทบาทการแทรกแซงภายในของทหาร ความอ่อนแอในการบริหารของรัฐบาลและขาดความชอบธรรม อันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความวุ่นวายทางสังคมขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สุจิต บุญบงการ (2562) ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากกรอบำโดยทหาร เนื่องจากแรงกดดันของสาธารณะให้กองทัพถอนตัวจากการเมืองเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่พลเรือนควบคุมทหาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของพลเรือนกับทหารจะเป็นไปในรูปแบบการครอบำโดยพลเรือนหรือเป็นแบบความรับผิดชอบอยู่กับทัศนคติของทหารที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารและต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงความคิดของทหารที่ยอมรับระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น และยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งเห็นว่าบทบาททหารกับการเมืองก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน สำหรับวิธีการที่จะได้มาซึ่งอำนาจสูงสุดในการปกครองของฝ่ายพลเรือน โดยที่ไม่ทำให้แสนยานุภาพทางการทหารต้องถูกบั่นทอนลงก็คือวิธีการเพิ่มพูนวิชาชีพทางการทหารด้วยการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการประดิษฐ์ คิดค้นอาวุธทันสมัยที่มีอานุภาพ จะทำให้ทหารหันมาสนใจกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และจะวางตัวเป็นกลางในทางการเมือง แนวคิดจึงเน้นความเป็นทหารอาชีพ (กมล สุพานิช, 2547) “ทหารอาชีพ”

(Professional Solder) หมายถึง ผู้ที่เป็นกำลังรบมีหน้าที่รักษาความมั่นคงและบำรุงประเทศเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ เพื่อรับใช้ประเทศชาติด้วยความสัตย์ เสียสละ อดทนเป็นที่ตั้ง เพื่อประเทศชาติและแผ่นดิน (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2549) กองทัพของไทยในภาพจำของประชาชนในหลายทศวรรษที่ผ่านมาไม่ใช่ทหารในแบบที่ประชาชนต้องการ ซึ่งความสำคัญของการมีทหาร/กองทัพก็เพื่อป้องกันการบุกรุกไม่ให้เกิดสงคราม ไม่ใช่ว่ามีเพื่อไปก่อสงคราม แต่มีไว้เป็นกลไกควบคุมในทางทหารด้วย ดังที่ธีโอดอร์ โรสเวลต์ (Theodore Roosevelt) ประธานาธิบดีคนที่ 26 ของสหรัฐอเมริกากล่าวว่า “speak softly and carry a big stick” คือพูดให้เบาและถือไม้ใหญ่ ๆ เอาไว้” หมายความว่า การที่กระทรวงการต่างประเทศจะมีประสิทธิภาพได้นั้นต้องมีกองทัพคอยสนับสนุนโดยถือเป็นนโยบายต่างประเทศที่แข็งแกร่งโดยให้กองทัพเป็นผู้ตามแต่ไม่ใช่ผู้นำ ให้มองว่ากองทัพ/ทหารเป็นเหมือนอากาศ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นถ้าขาดไปแล้วอาจเกิดผลเสียที่ร้ายแรงตามมา (พูอัดี้ พิศสุวรรณ, 2564)

นับตั้งแต่การรัฐประหารปี 2557 เป็นต้นมาสังคมไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองของคณะรัฐประหารและเริ่มเห็นบทบาทอันหลากหลายของกองทัพ ทั้งภารกิจที่เป็นหน้าที่และภารกิจที่ไม่ใช่หน้าที่ หลายบทบาทกองทัพเข้ามาล่อลวงล้าพันที่สิทธิและเสรีภาพของประชาชน พร้อมให้เหตุผลว่าทำเพื่อความมั่นคงและความสงบสุขของชาติ จนทำให้เกิดคำถามว่า “แท้จริงแล้วกองทัพกำลังทำหน้าที่ปกป้องอะไร?” (วจนา วรรณยางกูร, 2564) การมองภาพลักษณ์ของกองทัพ/ทหารไทยในสายตาคนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หรือนักวิชาการฝ่ายประชาธิปไตยมักเป็นไปในทิศทางลบซึ่งเป็นผลจากประวัติศาสตร์ทางการทหารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศ กองทัพยังมีผลประโยชน์ด้านธุรกิจที่เรียกว่า “เสนาพาณิชย์” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2563) จึงมีการตั้งสมมติฐานว่าทหารเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองนั้นเพราะได้ใช้แนวคิดของนิโคโล แมคเคียเวลลี (Machiavello, N., 2015) ในหนังสือ “The Prince” ที่กล่าวว่า “ไม่มีสัดส่วนระหว่างอาวุธและคนไร้อาวุธและไม่มีเหตุผลใดเลยที่คนมีอาวุธจะยอมเชื่อฟังด้วยความเต็มใจต่อคนไม่มีอาวุธ” จึงเป็นคำถามว่า “ปัจจุบันนี้เรายังไม่รู้ว่ เมื่อไหร่และทำไมผู้ที่ถือปืนจะเชื่อฟังผู้ที่ไม่มีปืน นับเป็นสิ่งกำหนดว่าสังคมนั้น ๆ จะมีการควบคุมโดยพลเรือนหรือไม่” (ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ, 2556) การแทรกแซงทางการเมืองของทหารที่ผ่านมาจึงเรียกว่า “วงจรอุบาทว์ของการเมืองไทย” (ชัยอนันต์ สมุทวณิช และเชาวนะ ไตรมาศ, 2556)

การพัฒนากองทัพในอดีต

เมื่อมองย้อนหลังจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทยจะเห็นได้ว่ากองทัพถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นฐานอำนาจทางการเมืองของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคของระบอบสมบูรณาญา

สิทธิราชย์อันเป็นกลไกป้องกันราชบัลลังก์และความมั่นคงของประเทศ และหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ความพยายามในการปฏิรูปกองทัพในระยะแรกเป้าหมายหลักของคณะราษฎรเป็นความพยายามเปลี่ยน “ทหารพระมหากษัตริย์” เป็น “ทหารคณะราษฎร” คือ ทหารที่มีที่ตั้งในกรุงเทพฯ โดยทหารของคณะราษฎรจะมีความแตกต่างจากโครงสร้างกับทหารพระมหากษัตริย์ การสร้างทหารคณะราษฎรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหมและทหารบกพร้อมกัน เพราะก่อนปี พ.ศ.2474 กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายทหารบก โดยการแยกทหารบกและทหารเรือออกจากอำนาจของเสนาบดีกระทรวงกลาโหม เพื่อลดทอนอำนาจมิให้บังคับบัญชาเหนือทั้งสองทหารด้วยการลดขนาดโครงสร้างกระทรวงกลาโหม แต่ทว่าความพยายามของคณะราษฎรต้องถึงจุดจบเพราะเกิดการรัฐประหาร นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทหารหรือทหารเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอย่างเปิดเผยนับตั้งแต่การรัฐประหารในปี พ.ศ.2490 เป็นต้นมา โดยใช้ข้ออ้างเรื่องภัยความมั่นคงของประเทศ ด้วยการนำบริบททางการเมืองมาสนับสนุนความชอบธรรม โดยคณะรัฐประหาร 2490 ได้ฟื้นฟูพิธีกรรมทางทหารซึ่งถูกยกเลิกไปในสมัยคณะราษฎร (เทพ บุญตานนท์, 2565)

วิสัยทัศน์การพัฒนาของกองทัพยุคปัจจุบัน

อิทธิพลกระแสประชาธิปไตยและโลกาภิวัตน์ทำให้ทหารอาชีพเห็นว่าปัญหาการปกครองของฝ่ายการเมืองและแก้ไขปัญหาทางการเมืองด้วยกระบวนการประชาธิปไตย ได้มีข้อคิดเห็นจากบทความและงานวิจัยของทหารที่เห็นว่าสมควรให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะเป็นสถาบันวิชาชีพหนึ่งและเป็นองค์กรของรัฐและเป็นกลไกรัฐบาลเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในสหรัฐอเมริกา (สุจิต บุญบงการ, 2562) การเกิดแนวคิดความคาดหวังและความมุ่งหมายที่จะให้เกิดการปฏิรูปกองทัพ เพื่อให้ทหารออกจากการเมืองและทำหน้าที่เพื่อประชาชนอย่างแท้จริงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในภาคประชาชน แต่คนจำนวนหนึ่งในกองทัพเองก็มีความต้องการจะเห็นกองทัพพัฒนาขึ้น ต้องการภูมิใจในอาชีพที่พวกเขารัก ต้องการลงแรงไปกับภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนจริง ๆ แนวความคิดเช่นนี้รวมตัวกันผ่านกลุ่มไลน์ “ก้าวใหม่เตรียมทหาร” อันเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทหารและตำรวจรุ่นใหม่ออกมาผ่านเพจ “เหล่าทัพราษฎร” ได้มองเห็นปัญหาจากภายในและต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (วณา วรลยางกูร, 2021)

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันป้องกันประเทศ (2561) ได้จัดทำเอกสารวิชาการแนวทางการพัฒนากองทัพไทยเพื่อรองรับนโยบาย Thailand 4.0 โดยใช้ยุทธศาสตร์ 20 ปี เป็นแนวทางหลัก ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนประเทศให้มีความก้าวหน้าบนฐานทางด้านเศรษฐกิจที่ปัจจุบันมีความ

เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกเป็นสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยการกำหนดเป้าหมายการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ 3 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านอภินิหารและดินแดน เช่น รถถัง โดรน 2) ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ/ยาเสพติด/ไซเบอร์ เช่น เซ็นเซอร์ตรวจจับ 3) ด้านความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้กองทัพบกได้จัดทำแผนด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ.2566-2570 มี 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) สร้างความพร้อมระบบการบริหารงานกำลังพลให้มีประสิทธิภาพมุ่งสู่ความเป็นองค์กรดิจิทัล 2) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบฯ 3) เสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความชำนาญที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของรับการเปลี่ยนแปลงสู่เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ส่งเสริมสิทธิ สวัสดิการ คุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่กำลังพลและครอบครัว จัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อสนับสนุนกองทัพบกให้มีประสิทธิภาพ 5) กำลังพลขององค์กร มีเกียรติ ศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ และผูกพันกับองค์กรซึ่งการพัฒนาในด้านกำลังพลให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “กำลังพลมีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ยึดมั่นคุณธรรม มีศักดิ์ศรี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งสู่เทคโนโลยีดิจิทัลด้านกำลังพลภายในปี 2570 สำหรับการเดินหน้าปฏิรูปกองทัพให้มีความสมดุลทันสมัยตามแผนการปฏิรูปการบริหารจัดการและการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งที่ประชุมสภากลาโหมเมื่อ 31 พฤษภาคม 2566 ชี้แจงว่าจะลดอัตรานายพลภายในปี 2570 ลงร้อยละ 50 มีการปิดการบรรจุกำลังพล/ลดกำลังพลในปี 2560-2564 ไปแล้วกว่า 8,000 นาย สามารถประหยัดงบประมาณได้ จำนวน 1,500 ล้านบาท เมื่อถึงปี 2570 จะสามารถปรับลดกำลังพลลงได้ประมาณ 12,000 นายจะประหยัดงบกำลังพลได้ 2,900 ล้านบาท (จิตนาถ ปุณโณ ทก, 2566)

วิสัยทัศน์นายสุทิน คลังแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เมื่อพรรคเพื่อไทยสามารถจัดตั้งรัฐบาลสำเร็จ ได้มีการคาดการณ์จากบุคคลที่เคยเป็นอดีตนายทหารคนสำคัญในทหารรวมทั้งปรากฏชื่อ นายสุทิน คลังแสง เป็นหนึ่งในชื่อหลาย ๆ คนด้วย ต่อมา นายสุทิน คลังแสง ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับภารกิจของทหารเหมือนกับผู้ที่เคยเป็นทหารมาก่อนจึงเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองใหม่ของการเมืองไทยเพราะนายสุทินฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือนไม่ได้ควมตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเช่นในอดีต (สรยุทธ สุทัศนะจินดา, 2566) นายสุทิน คลังแสง ได้เน้นย้ำเจตนารมณ์ว่าการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในกระทรวงกลาโหมและประชาชน แม้เป็นพลเรือนคนแรกที่ไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้เป็นกังวลอาจมีข้อกังวลใจ ไม่มีความเชื่อมั่นว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมที่มาจากพลเรือนจะทำงานกับทหารได้หรือไม่

ทหารจะต้อนรับหรือไม่ ช่วงแรกก็ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นก่อน เมื่อประชาชนเชื่อมั่น ทหารเชื่อมั่น ตนเชื่อมั่นทหาร จากนั้นก็ดำเนินการบริหารนโยบายต่าง ๆ โดยวิธีการสร้างความเชื่อมั่น มีทั้งการพบปะพูดคุย การส่งสัญญาณให้เห็นว่าตนเข้ามาทำงานแบบจริงจังจะมาพัฒนาทหาร สร้างความเข้าใจผ่านการพบปะพูดคุย การมอบนโยบายก็มีสัญญาณการตอบรับที่ดีซึ่งการที่มีอดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเคยเป็นทหารมาก่อนนำมาเป็นทีมงานรัฐมนตรี ถือว่ามีส่วนช่วยในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านความมั่นคง และจะทำให้ทหารก็เชื่อมั่นและหลังจากสร้างความเชื่อมั่น ก็ทำเรื่องนโยบายต่าง ๆ ภายใต้กรอบใหญ่ทำทหารให้ทันสมัย อีกทั้ง นายสุทิน ฯ ไปขอคำแนะนำจากอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เช่น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ พลเอกธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร พลอากาศเอกสุกำพล สุวรรณทัต เป็นต้น (พีพีทีออนไลน์, 2566) อย่างไรก็ตาม การที่พรรคเพื่อไทยตั้งรัฐบาลร่วมพรรคการเมืองอื่นอยู่กับรัฐบาลคณะรัฐประหารมาก่อนถูกมองว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แนวอนุรักษนิยมใหม่ (สรยุทธ สุทัศจินดา, 2567)

นโยบาย 8 ด้านต่อการพัฒนากองทัพของนายสุทิน คลังแสง

หลังจากคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2566 นายสุทิน คลังแสง ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้มอบนโยบายต่อผู้นำเหล่าทัพโดยเน้นย้ำการขับเคลื่อนนโยบายในส่วนของการกระทรวงกลาโหมที่รัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภารวมทั้งคำริของนายกรัฐมนตรีที่ต้องการพัฒนาทหารให้ทันสมัยและสง่างาม ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการตรวจเลือกทหารกองประจำการเป็นแบบสมัครใจ ที่จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านบุคลากร เพราะบุคคลที่สมัครใจเข้าตรวจเลือกเป็นทหารกองประจำการนั้นต้องการที่จะรับราชการทหารอย่างแท้จริง และจะส่งผลให้กองทัพได้บุคลากรที่มีทัศนคติที่ดีต่อกองทัพ และได้บุคคลที่มีวุฒิการศึกษาในสายวิชาการที่ขาดแคลนทำให้ได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพมากขึ้น 2) การปรับปรุงโครงสร้างการจัดกองทัพ อัตรากำลังพล และยุทธโธปกรณ์ 3) การปรับโครงสร้างการจัดของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านความมั่นคง เพราะกองทัพจะมีขนาด กะทัดรัด คล่องแคล่ว อ่อนตัว ทันสมัย สามารถตอบโต้ต่อภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดภัยพิบัติ 4) การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารและวิธีการฝึกอบรมให้เป็นแบบสร้างสรรค์ ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านการศึกษา โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยความมีจิต

อาสาและการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางทหารที่สามารถใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อาจเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติมุมมองของเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีต่อกองทัพในทางที่ดียิ่งขึ้น 5) การเสริมสร้างความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณาใช้การซ่อมปรับปรุง และการขยายขีดความสามารถยุทธโศปกรณ์ที่มีอยู่เป็นลำดับแรก สำหรับการจัดหายุทธโศปกรณ์ใหม่ ควรมุ่งเน้นความทันสมัยเพื่อให้สามารถรองรับกับภัยคุกคามในอนาคตได้ โดยกระบวนการจัดหา ต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกได้ และการจัดหายุทธโศปกรณ์ใหม่ควรพิจารณาจากแหล่งผลิตภายในประเทศก่อน หรือแหล่งผลิตที่มีการใช้ชิ้นส่วนจากภายในประเทศ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ 6) การนำที่ดินที่อยู่ในการดูแลของหน่วยทหารมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อกองทัพในด้านลบ เพราะการนำที่ดินที่อยู่ในการดูแลของหน่วยทหาร เช่น ที่ราชพัสดุและหมดความจำเป็นต่อการใช้งานทางทหาร นำมาสร้างโอกาสให้กับประชาชนในการประกอบอาชีพ การใช้เพื่อการเกษตร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค การพัฒนาระบบนิเวศน์และ การสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ 7) การปรับปรุงแหล่งสวัสดิการของหน่วยทหารทั้งสวัสดิการภายในและเชิงธุรกิจ จะนำไปสู่การพัฒนากองทัพ ด้านความโปร่งใส ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมากองทัพถูกมองว่าเป็นหน่วยงานที่ไม่มีหน่วยงานภายนอกกล้าที่จะเข้ามาตรวจสอบการปรับปรุงแหล่งสวัสดิการของหน่วยทหารทั้งสวัสดิการภายในและเชิงธุรกิจ นั้นจะนำรายได้มาใช้ดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อยและครอบครัวเป็นลำดับแรก เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนสายสามัญที่อยู่ในความอุปถัมภ์ของทหารให้มีคุณภาพและทันสมัย รองรับบุตรหลานข้าราชการและประชาชนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้จากหน่วยงานภายนอก 8) การปรับปรุงที่พักอาศัยของหน่วยงานสำหรับข้าราชการให้มีสภาพแวดล้อมปลอดภัยและสะอาด จะนำไปสู่การพัฒนาทหารชั้นผู้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแวดล้อมปลอดภัยสะอาดถูกสุขลักษณะเป็นสัดส่วน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกโดยดำเนินการตามความเหมาะสมกับสถานภาพงบประมาณอาทิพื้นที่จัดยานพาหนะ พื้นที่ออกกำลังกายสนามเด็กเล่น ระบบการกำจัดขยะสิ่งปฏิกูล รวมถึงสถานที่จำหน่ายอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคราคาถูก เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ความมีเกียรติและศักดิ์ศรีของทหารและทหารในภาพรวมโดย

การแต่งตั้งโฆษกกระทรวงกลาโหมฝ่ายการเมืองถือว่าเกิดขึ้นครั้งแรก เพื่อตอบโต้ประเด็นทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฝ่ายค้าน แม้ว่าพรรคเพื่อไทยได้ออกแถลงการณ์วันครบรอบ 10 ปีรัฐประหารว่า ประกาศตรากฎหมายต่อต้านรัฐประหาร มิให้ศาลยอมรับคณะ

รัฐประหารเป็นรัฐธำธิปัตย์ ความผิดไม่มีอายุความ (พรรคเพื่อไทย, 2567) ในเรื่องนี้ นายสุทิน ฯ ได้กล่าวในทำนองว่า “เป็นการแสดงจุดยืนของพรรคการเมืองเรื่องประชาธิปไตยซึ่งเป็นปกติ ส่วนทางกองทัพถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นเรื่องที่กองทัพพร้อมจะปรับตัวอยู่แล้วและเชื่อว่าฝ่ายการเมืองก็ไม่ควรจะกังวลขนาดนั้น” สำหรับการเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหมที่ถูกเรียกว่ากฎหมายป้องกันปฏิวัติ กองทัพถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ต้องวิตกพร้อมที่จะปรับตัว และการที่มีคนที่เคยร่วมงานกับคณะรัฐประหารทำงานอยู่ด้วยเป็นการให้โอกาสคนของ คสช. (กรุงเทพธุรกิจ, 2567)

ภาพสะท้อนการประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ

หลังการจัดตั้งรัฐบาลปรากฏภาพข่าวทางสื่อมวลชนรายงานว่า นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี และนายสุทิน คลังแสงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพยายามกระชับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับผู้นำเหล่าทัพ เพื่อประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกัน และรวบรวมความเห็นนำไปบรรจุเป็นแนวนโยบายของรัฐบาล (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) และหากมองผ่านการตรวจสอบของพรรคร่วมฝ่ายค้านยิ่งยุดติเปิดอภิปรายเป็นการทั่วไปโดยไม่มีการลงมติเมื่อ 3-4 เม.ย.67 ชี้ให้เห็นว่านโยบายพัฒนากองทัพของรัฐบาลเป็นการเล่น “ปาที” (เป็นการแสดงกลหรือนักแสดงเรอเรน) ไม่มีอะไรใหม่ แต่กลับพบว่าเป็นแค่การสมยอมกับกองทัพเป็นการน่านโยบายรัฐบาลชุดที่แล้วมา “ทำแล้ว ทำอยู่ มาทำต่อ” ให้ประชาชนหลงเชื่อว่านี้คือการปฏิรูป “ไม่ได้ตั้งใจมากำกับดูแล แต่เป็นการอำนวยความสะดวกมากกว่า” (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2567) การถูกมองว่าเป็นทำให้ถูกมองว่าเป็นโฆษกกองทัพจากฝ่ายค้านนายสุทินฯ กล่าวว่า “หลายคนแซวผมว่่าพี่สุทิน เปลี่ยนไปตั้งแต่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทำหน้าที่เหมือนโฆษกกองทัพ เข้าข้างกองทัพ อวยทหาร ซึ่งที่เขาว่่าเรา เราก็เข้าใจเขาเนะ พอมาเจอความจริงที่ไม่เหมือนที่เราเคยพูดไว้ในขณะเป็นฝ่ายค้าน ก็ยากที่จะสื่อสารให้เขาเชื่อตามเรา ดังนั้นก็ต้องใช้เวลาพิสูจน์ เชื่อว่่าสักวันจะเข้าใจผมและกองทัพมากขึ้น...และได้เห็นข้อเท็จจริง ของกองทัพอีกด้าน ในขณะเป็น สส. ไม่เคยได้ทราบ ทำให้เข้าใจกองทัพมากขึ้น ส่วนข้อสงสัยว่่าทำไมกองทัพต้องทุกปีเนื่องจากการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ เพราะจะต้องสั่งล่วงหน้า 5-10 ปี ต้องผ่อนจ่ายเป็นงวด ๆ ต่อปี ใช้ว่่าอยากซื้อแล้วซื้อได้เลย และอาวุธยุทโธปกรณ์เหล่านี้เท่ากับกำลังรบ เพื่อเป็นอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจการค้า และการเจรจาอื่น ๆ ทั้งนี้ ความคืบหน้าของนโยบายที่อาจจะเกิดขึ้นในปี 2567 หรือปี 2568 (สุทธิชัย หยุ่น, 2567) นอกจากนี้หากมองภาพแห่งการประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับกองทัพจากงบประมาณกองทัพปี 2567 เป็นที่น่าสังเกตว่างบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ของกระทรวงกลาโหมได้รับจัดสรรงบประมาณวงเงินรวม 198,320 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่ได้รับจัดสรร 194,498 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นกว่า 3,821 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้นในสัดส่วน 1.96% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ฐานเศรษฐกิจ, 2566)

วิเคราะห์นโยบายการพัฒนากองทัพของนายสุทิน คลังแสง ผ่านหลักการ SWOT

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายการพัฒนากองทัพภายใต้การกำกับดูแลของ นายสุทิน คลังแสง โดยวิเคราะห์ผ่านหลักการแบบ SWOT ได้ดังนี้

จุดแข็ง (S) นายสุทินฯ ไม่อยู่เคยในวัฒนธรรมของทหารที่มีรุ่นพี่รุ่นน้องในเชิงระบบอุปถัมภ์ แตกต่างกับอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในอดีตที่ส่วนใหญ่เคยเป็นทหารมาก่อน แต่ในทางเมืองคือผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้ฝ่ายบริหารหรือข้าราชการนำไปปฏิบัติจึงมีอำนาจทางการเมืองตามกฎหมาย ประกอบกับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง กลาโหม ก็สอดคล้องกับเรื่องที่กองทัพมีแผนและ/หรือได้ดำเนินการมาก่อนแล้ว เช่น การลดอัตรานายพล การใช้ที่ราชพัสดุในความดูแลของทหารให้กับประชาชนใช้ประโยชน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการเกณฑ์ทหารกองประจำการมาเป็นรูปแบบสมัครใจ เป็นต้น ประการสำคัญงบประมาณของกองทัพเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2566 ทำให้ไม่เกิดแรงต้านจากกองทัพ

จุดอ่อน (W) นายสุทินฯ ไม่เคยเป็นทหาร อาจรู้จักแบบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของทหารอย่างลึกซึ้งไม่มากนัก จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลสำคัญทางการเมืองและผู้ที่เคยมีความเกี่ยวข้องกับคณะรัฐประหารเพื่อสร้างความสัมพันธ์มาเป็นทีมงาน ทำให้พรรคเพื่อไทยถูกมองว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แนวอนุรักษนิยมใหม่

โอกาส (O) เป็นโอกาสเชิงบวกของพรรคเพื่อไทยจะใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์การเมือง นำการทหารกระชับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพให้เกิดดุลยภาพภายใต้ข้อจำกัดทางการเมือง จะต้องสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับได้มีงานวิจัยและบทความทางวิชาการของสถาบันทหารพบว่าแนวคิดของทหารยุคใหม่ส่วนใหญ่เป็นนายทหารระดับกลางมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและมีทัศนคติสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย (สุจิต บุญบงการ, 2562)

อุปสรรค (T)

1) ภาพจำทางลบในการจัดตั้งรัฐบาลภายใต้เงื่อนไขจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่ยังคงมีคณะรัฐบาลที่อดีตเคยเป็นส่วนร่วมคณะรัฐประหารส่งผลต่อความเชื่อมั่นของคนที่คาดหวังการพัฒนาประชาธิปไตยมีทัศนคติเชิงลบ ประกอบกับความอ่อนไหวทางการเมืองที่นายสุทินฯ

อาจถูกปรับออกจากตำแหน่งได้อันจะส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งนายสุทินฯ ได้กล่าวเป็นนัยยอมรับว่าไม่ควรไปยึดติดกับตำแหน่งหากจะต้องพ้นจากตำแหน่งก็ไม่มีปัญหาเพราะผู้ที่ยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ... (ไทยทีบีเอสออนไลน์, 2567)

2) การที่รัฐมนตรีในแต่ละกระทรวงก็มีรัฐมนตรีที่มาจากรรการเมืองเดียว บริหารมักมีความขัดแย้งในการเรื่องการแบ่งงาน จึงไม่สามารถใช้อำนาจบริหารให้ไปในทิศทางเดียวกันได้ง่าย หากรัฐบาลเป็นกระทรวงที่มีพรรคการเมืองเดียวบริหาร และเป็นอำนาจฝ่ายบริหาร ที่สามารถออกแบบ กำหนด สั่งการได้ตามกฎหมาย แต่การผลักดันกฎหมายสำคัญให้ผ่านสภาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากพรรคร่วมรัฐบาลด้วย

นอกจากนี้ ผลประโยชน์กองทัพที่เรียกว่า “เสนาพณิश्य” เช่น รายได้จากกิจการของสถานีวิจัยที่มีอยู่ทุกภูมิภาค และโทรทัศน์ สนามมวย สนามกอล์ฟ รวมถึงที่ราชพัสดุในความดูแลของทหาร เป็นต้น ถือเป็นการสะสมความมั่งคั่งส่วนบุคคลมิใช่ขององค์กร จำเป็นต้องจัดการแก้ภาพของสถาบันทหารมิให้ตกต่ำ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2563) นับยังเป็นปัญหาอุปสรรคเชิงการบริหารในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปกองทัพให้ทันสมัยตามหลัก 4Ms ได้แก่ 1) ด้านกำลังพล (Man) 2) ด้านงบประมาณ (Monney) 3) ด้านทรัพยากร (Material) 4) ด้านกระบวนการจัดการ (Management)

สรุปผล

บทความนี้สะท้อนให้เห็นได้ว่าความคาดหวังของพรรคเพื่อไทยต่อการพัฒนากองทัพภายใต้การนำของรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อได้พิจารณาถึงนโยบายหลัก 25 ข้อของพรรคเพื่อไทยก็ได้เน้นในเรื่องปฏิรูปกองทัพอย่างชัดเจนประกอบกับนโยบายทั้ง 8 ด้านของนายสุทิน ฯ ก็มีความสอดคล้องกับนโยบายของกองทัพที่มีแผน และ/หรือได้ดำเนินการมาก่อนหน้าแล้วจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลหลักเลี่ยงการเผชิญหน้ากับกองทัพ เช่น ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลใช้คำว่า “พัฒนา” แทน “ปฏิรูป” รวมทั้งไม่เข้าไปแตะต้องโดยตรงกับกิจการของทัพที่เรียกว่า “เสนาพณิश्य” แม้นายสุทิน ฯ จะให้คำมั่นว่านโยบายการพัฒนากองทัพจะเป็นรูปธรรมในปี 2567 หรือปี 2568 จึงมีลักษณะของการประนีประนอมเพื่อรักษาตุลภาพความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพให้ไปในทิศทางไม่เป็นปรกปักษ์ต่อกัน

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยร่วมสำคัญที่เกี่ยวข้องการพัฒนากองทัพประสบความสำเร็จอีกประการหนึ่งก็คือพรรคการเมืองต้องสร้างความเป็นสถาบันทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพหมายถึง รัฐบาลมาจากเจตจำนงของประชาชนผ่านการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม

ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานทางการเมือง มีคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานที่ดี เมื่อพรรคการเมืองกลายเป็นสถาบันทางการเมืองอันเป็นตัวแทนของประชาชนคือเป็นพรรคของมวลชน/ประชาชนอย่างแท้จริงก็จะเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทหารคือประชาชนในฐานะกลไกรัฐก็เข้าไปทำหน้าที่ตามความต้องการของประชาชน อันจะส่งเสริมต่อการพัฒนากองทัพให้เป็นของประชาชน อันมีความสอดคล้องกับครรลองของระบอบประชาธิปไตยแบบอารยะประเทศโดยปริยาย

ดังนั้น ความคาดหวังของพรรคเพื่อไทยต่อนโยบายการพัฒนากองทัพภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพลเรือีสรรพเดชได้ว่าเป็นฉากทัศน์ทางการเมือง (Political Scenario) คือการมองภาพในอดีตเพื่อนำไปสู่ภาพแห่งความคาดหวังในอนาคต หมายถึง การคาดหวังของพรรคเพื่อไทยในการลดระยะห่างกับกองทัพเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองให้ยาวนานและเพื่อกลับเข้าสู่อำนาจทางการเมืองในอนาคต

ฉากทัศน์ (Scenarios) หมายถึง เครื่องมือที่นำมาใช้ในกระบวนการคาดการณ์อนาคต จะหมายถึงการฉายภาพแนวโน้มของสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตในเรื่องเดียวกันอาจมีหลายฉากทัศน์หรือหลายภาพอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549) สำหรับฉากทัศน์ในบทความนี้หมายถึงอุปกรณ์ทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยที่ใช้สร้างดุลภาพความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

ความสำคัญของการสร้างฉากทัศน์นำไปสู่ความหวังทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม คือ มองภาพในอดีต คาดการณ์อนาคต และทำฉากทัศน์ทางการเมืองในสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลลา สุขพานิช. (2547). การเมืองในกลุ่มประเทศเผด็จการทหาร. *เอกสารการสอนชุดวิชา ระบบการเมืองเปรียบเทียบ*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2549). *การก่อความไม่สงบ*. กรุงเทพฯ : กรมยุทธศึกษาทหารบก
- กรุงเทพธุรกิจ. (2567). *กลาโหมยันยกเลิกกฎเสนาบดีกระทรวงกลาโหมแล้ว ไม่มีทหารรับใช้*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1117189>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2567). *เพื่อไทยแถลงการณ์ 10 ปีรัฐประหาร ประกาศตรากฎหมายต่อต้าน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1127760>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงอนาคต*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์-ซัคเซส มีเดีย.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และเชาวนชะ ไตรมาศ. (2556). 80 ปี ประชาธิปไตยไทย 2475 - 2555. กรุงเทพฯ : บริษัท พี. เพรส จำกัด.

ฐานเศรษฐกิจ. (2566). เปิดบงกทพ 2567 กลาโหม อู่ฟู รัฐบาลจดังบเพิ่ม 3,821 ล้าน. เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/business/economy/581603>

ณัฐพล บุญยพิพัฒน์. (2565). ทหารกับการเมืองไทย (พ.ศ.2475-ปัจจุบัน). เข้าถึงได้จาก <https://site.bsru.ac.th/padm/wp-content/uploads/2021/03/ทหารกับการเมืองไทย.พ.ศ.-2475-ปัจจุบัน>.

เทพ บุญตานนท์. (2565). ทหารของพระราชชา. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม.

ไทยพีบีเอสออนไลน์. (2567). สุทิน รอดัดสินใจลาออก สส.ยืนย่นไม่ยัดติดตำแหน่ง. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/335764>

ไทยรัฐออนไลน์. (2566). “เศรษฐา” คงคู่ “สุทิน” ถกขึ้นมื่น 3 ว่าที่ ผบ.เหล่าทัพ ลดนายพล-เกณฑ์ทหาร. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2722351>

ธวัช เพชรเรือนทอง. (2553). การศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง. (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2563). การดัดวงจรรัฐประหาร. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2559). ทหารมีไว้ทำไม ? มติชนสุดสัปดาห์ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_552528

ปกรณ์เกียรติ ดีโรจนวานิช. (2566) รัฐบาลพลเรือน. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>

ประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี. (2566, 2 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 140 ตอนพิเศษ 214 ง, หน้า 1-3.

ผู้จัดการออนไลน์. (2565). “สุทิน” อภิปรายสรุปมัตรวมความผิด “ประยุทธ์ – 10 รมต.”. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9650000070108>

พรรคเพื่อไทย. (2567). แลลงการณ์พรรคเพื่อไทยลงวันที่ 22 พฤษภาคม “10 ปีรัฐประหารจาก 22 พฤษภาคม 2557 “ยุติวงจรรัฐประหาร ด้วยรัฐธรรมนูญฉบับประชา”. เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/pheu-thai-resists-coup/>

- พรรรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. (2555). *มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตยให้แก่พรรคการเมือง*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2534). *การเลือกตั้ง. เอกสารการสอนสถาบันและกระบวนการทางการเมือง*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พีพีทีวี. (2566). *สุทิน เดินสายปราศรัยดีดี รมว.กท.สายพลเรือนต่อเนื่อง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.pptvhd36.com/news87/205077>
- ฟูอาดี้ พิศสุวรรณ. (2564). *ทหารมีไว้ทำไม-สำคัญอย่างไรในโลกที่ไร้สงคราม*. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/02/91650>
- ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. (2556). *ระบบการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยอินโดนีเซีย ในเอกสารวิชาการ ลำดับที่ 93*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- วงษา วรลยางกูร. (2564). *ผมอยากภูมิใจกับอาชีพทหาร : “เหล่าทัพราษฎร์” กับประกายแนวคิดปฏิรูปกองทัพจากภายใน*. เข้าถึงจาก <https://www.the101.world/laothap-ratsadon-interview/>
- วิลาวัลย์ ยีทอง. (2556). *บทบาทรัฐบาลพลเรือนในการสร้างคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารในกระบวนการประชาธิปไตย*. (ดุสิตนิพนธ์รัฐศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันป้องกันประเทศ. (2561). *เอกสารวิชาการเรื่องแนวทางการพัฒนากองทัพไทยเพื่อรองรับนโยบาย Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์.
- สรยุทธ สุทัศนจินดา. (2566). *สุทิน คลังแสง” รมว.กลาโหม บอก ไม่คาดคิดจะมานั่งในจุดนี้ รับเป็นเรือหัวท้าย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=mYLlvCh1OHc>
- สรยุทธ สุทัศนจินดา. (2567). *เพื่อไทย พรรคอนุรักษนิยมใหม่หรือพรรคแห่งการเปลี่ยนแปลง “พิธา” ถามกลับยุบพรรคไปได้อะไร*. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=7IW4zmn18BU>
- สุจิต บุญบงการ. (2562). *ทหารกับการพัฒนาทางการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2563). *เสนาพณิธิย์! 12 ธุรกิจ*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1977547

สุรชาติ บำรุงสุข. (2561). *จะปฏิรูปทหาร ต้องสร้างทหารอาชีพ จะสร้างทหารอาชีพ ต้องปฏิรูปทหาร*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_118912

หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2567). *ก้าวไกล-สุทิน โต้ปม ปฏิรูปกองทัพ ใคร “ตอบตาประชาชน”*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cerw3942zjmo>

อิทธิศักดิ์ นาคะวิสุทธิ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือน- ทหารของไทยในทศวรรษหน้า. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล สถาบันพระปกเกล้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

Finer, S. E. (2002). *The Man on Horseback: The Role of the Military in Politics*. London : Jay Stanley.

Huntington, S. P. (1957). *The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil-Military Relations*. Cambridge : Harvard University Press.

Janowitz, M. (1960). *The Professional Social Soldier: A Social and Political Portrait*. Chicago : Ill The Free Press.

Machiavelli, N. (2015). *The Prince*. London : Arcturus Publishing Limited.

